עני לאפריני גביה. שמתחייב לי שלין משכון עליהן ואמרי לאחר שכלו שני משכנתא אם לאחיר הקרקע ליתומים ואשאל להם חוב שיש לי על אביהם לריך אני לשבע דאמור רבנן הבא ליפרע כו' **ואע"פ שיש** ביידי שטר חוב, מחוייבני שבועה: **מכנסה.** תעליס אותה: **לקוחה היא בידי.** דהא אכלתיה שני חזקה בחיי אבוהון: **מפיסנגא.** בלא שבועה דלין משבעין על הקרקעות ועוד לחזקה שלא שיש במקום שטר קיימא: **אמר ליה.** אביי הא דאשבח דעתך דלי בעינא מעינא לקוחה היא בידי. כיון דידעת מילתא דבמשכנתא (ו) ולא אחית בה לא מליא למיטען לקוחה היא בידי דהא איכא קלא ועדות דאריעא דיתמי היא דהשתא שלימו שני משכנתא וכיון דידעת דאית קלא עלך דאריעא דא משכנתא היא נכך ולא לקוחה. אין לך מחאה גדולה מזו והיה לך להזהר בשטרך הלכך זיל הדר אריעא ליתמי השתא וכי גדלי יתמי שיהו בני מיעבד מלוה דהייט מכן שלא עשרה שנה ואילך דהוי חייב במלות אשתעי דינא בהדייהו על שטר חובך שיש לך על אביהם אשבע ואיטול כדין הבא ליפרע מנכסי היתומים דכל זמן שהם קטנים אין יורדין לנכסיהם לגבות מהן כדאמרינן בערכין בפרק שום היתומים (דף כב.) אין נזקקין לנכסי יתומים אע"פ רבינא אוכלא בהן וכדפסיק התם בבא הלכתא אין נזקקין לנכסי יתומים ואם אמר תנו טיהנין הלכך ממתינין להם עד דגדלי דהייט מכן י"ג שנים ואילך כדמוכח התם והא דאמרינן בפ' מי שמת (לקמן דף קנו.) ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן כ' ה"מ שמוכר לצורך הולאתן אבל לפרוע חוב אביו בית דין מוכרים מכן י"ג ואילך ואי נמי מלוה על פה היא כי גדלי ליתתעי דינא בהדייהו ויטבע ויטול כדאמר רב פפא בשמעתא בתרייתא דמכילתין הלכתא מלוה על פה גובה מן היורשין והני מילי שיש עדים שהלוהו ויטבע אלא פרעו ויטול: **אמא הכוא גברא אמר אלא קריביה עפי.** ומתוך שלא נודע מי קרוב יותר נתמן לקמיה גביה אומר של אבותיו וזה אומר של אבותיו כל דאלים גבר: **לסוף.** שנה לו שנתים: **אודי ליה.** ההוא מחזיק לרב אחדי בר אבין: **אמר רב חסדא בידים.** דרב אחדי: **אל.** רב אחדי לרב חסדא: **לחדר לי.** ההוא גברא פירי דאכל מההוא יומא עד האידנא מן היום שמת קרובי שאכלם שלא כדין: **אמאן קסמכא.** לזכות בחילון: **אמאי.** אהולאתא פיו שמודה עכשיו שאתה קרוב יותר, והא איהו אמר עד השתא אלא קריבנא עפי ואכל פירות בדין כל דאלים גבר, ואם שמעתה עכשיו הרי הוא כעוכן לך (ז) את החילון מדעתו אף על פי שלא זכית בו מן הדין: כיון

זוזי אחריני גביה ואבלתה שני משכנתא אמינא אי מהדרנא (ח) (לה) ארעא ליתמי ואמינא דאית לי זוזי אחריני גבי (ט) (ראבוכון אמור רבנן א) הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה (נ) (אלא) אכבשיה לשטר משכנתא ואוכלה שיעור זוזי דמיגו דאי בעינא אמינא לקוחה היא בידי מהימנא כי אמינא דאית לי זוזי גבייכו מהימנא, אל "לקוחה" (ל) בידי לא מצית אמרת דהא איכא עלה קלא דאריעא דיתמי היא, אלא זיל אהדרה ניהלייהו, וכי גדלי יתמי אשתעי דינא בהדייהו: **קריבה.** דרב אחדי בר אבין שביב ושבק דיקלא. **רב אחדי בר אבין** אמר "אנא קריבנא טפי" (ה) **והוא גברא** אמר "אנא קריבנא טפי" (ג) לסוף אודי ליה דאיהו קריב טפי, אוקמה רב חסדא בידיה, א"ל "ליהדר לי פירי דאכל מההוא יומא עד השתא", אמר: "זה הוא שאומרים עליו אדם גדול הוא - אמאן קא סמיך מר, אהאי, הא קאמר דאנא מקרבנא טפי", אביי ורבא לא סבירא להו הא דרב חסדא - כיון

אמור רבנן הבא ליפרע כו'. אע"פ שלא בשבועה לא היה יכול ליפרע מהם עד שיגדלו כדקאמרינן ולכי גדלי איתתעי דינא בהדייהו, לא היה מקפיד על ההמתנה אלא על השבועה ונראה דרבא בר שרשום סבר כרב הונא בריה דרב יהושע דמפרש (ח) טעמא בשלהי מכילתין (דף קעד.) טעמא דאין מזקקין לנכסי יתומים משום לררי דאי כרב פפא דמפרש משום דפריעה בעל חוב מלוה ויתמי לאו בני מיעבד מלוה ניהו א"כ אפילו יהא אמת כדבריו לא היה יכול לעכב להם הקרקע בחובו כיון דלאו בני מיעבד מלוה ניהו וכדרב הונא נמי פסקינן התם: **אכבשיה** לשטר משכנתא ואוכלה שיעור זוזי. דוקא משום דכבש לשטר משכנתא אבל לומר לקוחה היא בידי לא היה יפוע דבתורת משכנתא אתא לידיה דאי הוו ידעי דמעיקרא בתורת משכנתא אתא לידיה לא היה טוענן רבא בר שרשום שיכול לומר לקוחה היא בידי מידי דהוה אאומן ואריס דאין לו חזקה בשדה אריסותו כיון דיפוע דמעיקרא בתורת אריסותא אתו לידיה וכן דברים העשויין להשאיל ולהשכיר וגזלן (פ) דמעיקרא ידעינן דגזל שדה זו דאין לו שום חזקה: **מיגו** דאי בני למימר לקוחה היא.

ומימה מאי דעביה דרבא בר שרשום דאפילו אי טענין לקוחה היא בידי שבועת היסת לעולם לריך דהכי דאין נשבעין על הקרקעות מדאורייתא מדרבנן נשבעים כמו שדקדק רב האי גאון מהסיא דהכותב (כתובות דף פז.) הפוגמת כתובתה ועל אחד מעידה שהיא פרוע לא תפרע אלא בשבועה סבר רמי בר חמא למימר שבועה דאורייתא אמר רבא שהי תשובות בדבר כו' ועוד דאין נשבעין על כפירת שטבור קרקעות אלמא דמדרבנן נשבעין וה"ה שבועת היסת דמ"ש דאיש לומר דאין נשבעין שבועת היסת אלא היכא דטענין ברי אבל הכא אלא טענת ברי הוא שאין ודאי ליתומים שקרקע זו אינה לקוחה בידו הלכך אי הוה טוען לקוחה היא בידי לא הוה לריך שבועת היסת:

לקוחה היא בידי לא מצית אמרת. אף על גב דאי הוה אמר לקוחה היא בידי הוה נאמן מ"מ לא הוי מינו ובכי פירושו דלא מצית אמרת לא הייתי יכול להעיז פניך ולומר כן כיון דנפק קלא ואין כאן מיגו וכענין זה יש בפרק שני דקדושין (דף כ.) ומה אם ירלה לומר מזיד בייתי לא משוי נפשיה רשיעא פי' איזו אומר ברצון מזיד הייתי ואין כאן מיגו אבל ודאי אם אמר מזיד הייתי פשיטא דמהימן: **קריביה** דרב אחדי שבק דיקלא. אי לא גרסינן אלא שבק דיקלא ס"ל שלא היו לו בנים והקרוב יותר יורשו ואי גרס לקריביה יש לומר שהיו לו בנים להכי אינטריך ליה למימר דיקלא לקריביה: **ה"ג** לסוף אודי ליה. ולא גרים דאיהו קרוב טפי אלא לא היה רוצה לחלוק עם רב אחדי ונתן לו הדקל בחנם ולא בשביל שהיה קרוב יותר ומשום הכי קאמר רב חסדא הא איהו דאמר אלא קריבנא טפי שמלוגו נתן לך ולא בשביל שאתה קרוב יותר ואביי ורבא סברי כיון דאודי אודי (י) ומסתמא לא היה מודה לו אלא מפני שהוא יותר קרוב ולגזן אודי דחוק הוא וכן סברת אביי ורבא ואין לפרש דגרסינן דאיהו קרוב טפי והיה טוענן (כ) דלא אכל פירות ולרב אחדי היו לו עדים שאכל והא דקאמר אלא קריבנא טפי פירוש מעיקרא והאידך וכן השתא נמי מהימן במאי דאמר דאמר אלא אכלה במיגו שלא היה מודה וס"ל דאמרינן מיגו במקום עדים כדנסמוך דא"כ הוה ליה למימר הא איהו (נ) אמר לא אכלתי ואי בעי אמר אלא קריבנא טפי ועוד א"כ הוה ליה לאסוקי נמי הכא בהאי לישנא כדמסיק בסמוך אביי ורבא לא סבירא להו הא דרב חסדא [מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן] וגירסת ר"ח נראה לר"י עיקר דלא גרים לסוף אודי ליה אלא גרס לסוף אייתי שהדי דאיהו קריביה ולא גרס קרוב טפי שלא היו מעידים שרב אחדי קרובו היה טפי מההוא גברא אלא היו מעידים שרב אחדי קרובו היה וההוא גברא לא היו מכירים אם הוא היה קרובו או לאו ולא היה לו שום עדי קורבה ואפי' (מ) גרס טפי מליו לפרש טפי מכל אותם שהיו העדים מכירים לכך אוקמה רב חסדא בידיה דרב אחדי דהוי רב אחדי ודאי וההוא גברא ספק והיה רב אחדי מודע גם הפירות כיון שהודה שאכל ורב חסדא פטר ליה במיגו דאי בעי אמר לא אכלי כי אמר נמי אכלי ודידי אכלי מהימן (נ) ורבא ואביי סברי כיון שאכל פירות ואודי חייב לשלם ולא מהימן במיגו האידך והקרקע יולא מתחת ידו מן הדין דבקרקע ליכא מיגו ול"ש והא לקמן (דף לד.) אמרינן אי דמיא (ס) לרבי אבא לאחד שהדא ולתרתין שנין ולפירי דכשמודה שאכל פירות ואיכא חד שהדא שחייב לשלם מתוך שאינו יכול לישבע אבל אי ליכא חד שהדא לא היה חייב לשלם ואמאי נימא כיון שהקרקע יולא מתחת ידו גם הפירות ישלם וי"ל דהתם מיירי שאומר שאכלה שלם שנים והעד אינו מעיד אלא משתים דהתם ודאי אי לא הוה חד שהדא פשיטא דפטור אע"פ שהקרקע יולא מתחת ידו דאי מהימן במאי דאמר דאכלה שלם שנים לא היה לנו להוציא הקרקע מידו כיון דאכלה שני חזקה ואיכא למימר דנאמין לו שאכלה שלם שנים אבל לא נאמין שלקחה אלא בגזל אכלה כדאמרינן בהגזקין (ניסין דף נד. ובס) דנאמן אתה להפסיד שכרך ואין אתה נאמן להפסיד ספר תורה דלא דמי דהתם (ע) (אף על פי שספר תורה) כיון שהוא ביד לוקח כאילו יש עדים שנכתבו לשמן (פ) מ"מ מפסיד שכרו כיון שמודה שאין חייבין לו כלום:

ולו

א) כתובות דף פז. [לעיל ס: מ"ש הוס' ד"ה אע"ג ניעון לה:]: ב) [ועי' תוספת סי"ד וסכמ"ש]:

הגהות הב"ח

(א) גם' מהדרנא ארעא כצ"ל ותיבת לה נמחק: (ב) שם גבי תכוכון כצ"ל ותו"ל נמחק: (ג) שם אלא בשבועה אכבשיה לשטר משכנתא ואוכלה שיעור זוזי כצ"ל ותיבת אלא נמחק: (ד) שם לקוחה היא בידי: (ה) שם אלא קרינגא עפי אתא ההוא גברא: (ו) רשב"ם ד"ה אל"ל אביי וכו' דכמשכנתא אתא מתיא וכו' אין כ"ל יורדין וכו' כי גדלי יתמי ליתתעי וכו' שיש עדים שהלוהו ושבע. ר"ג נראה מכלל דאפי' מת הון הזמן לא גבי מיתומים קטנים בלא שבועה דכיון שהם קטנים תייסינן עפי לגרדי וכך היא דעת ר"י בפ"ק סוף דף ה' בד"ם ואפי' מיתמי וכ"כ בהגהת אשרי בפ"ק דיומא ס' מולק על זה אלא דאפי' מיתומים קטנים גבי מת הון הזמן דלא מייסינן לגרדי הון הזמן וכך היא דעת רוב הגאונים והכי נקטינן: (ז) ד"ה אלאי וכו' ממון לך עכשיו אם האילן: (ח) תוס' ד"ה אמור וכו' דמסרם בשלהי כצ"ל ותיבת טעמא נמחק: (ט) ד"ה אבוכון וכו' וגזלן דידעי' דמעיקרא גזל שדה זו: (י) ד"ה ה"ע לסוף וכו' אודי דמסתמא: (כ) בא"ד אלא אכל פירות ועכ"ל אביי היו לו עדים שאכל ולקמר רב חסדא הא איהו קאמר אלא קריבנא עפי: (ל) בא"ד הא דאמר וכו' ועוד דהוה ליה למיפרך ולאסוקי נמי כצ"ל ותיבת ל"כ נמחק: (מ) בא"ד ואפילו אי גרס' עפי: (נ) בא"ד מהימן ואביי ורבא סברי: (ס) בא"ד אי דמיא הא דרבי אבא לאחד: (ע) בא"ד דלא דמי דהתם בספר תורה כיון כצ"ל ותיבת אע"פ נמחק: (פ) בא"ד ומכל מקום:

נוסחא

הבוא שהתיק בקרקע ואחרי שנתיים הוצה לו אחיו שאינו לו אחות קרקע מכני שהוא קרוב אפי' (מהרי"ט) אם כן הרבות על אותם שנתיים שאכלה המחלין מבנב

ר"חפקא אבי' ורבא

רבינו גרשום

וכי גדלי יתמי אשתעי דינא בהדייהו משום דאי דקאמרת הבא ליפרע מנכסי יתומים (קטנים) לא יפרע אלא בשבועה מיתומים גדולים קאמר אבל מנכסי יתומים קטנים אפילו בשבועה לא יפרע דהכי קי"ל אין מוציאין מנכסי יתומין אלא ב) לאכילת רבית: לסוף אודי ליה ההוא גברא דתפיס דלא הוי קריב ליה כותיה. א"ל רב חסדא זהו שאומרים וכו' אמאי קא סמך מר אשלתיה דהאי דמודי ליה השתא. בומן דהוי אפיל להו לפירי הוה קאמר דאנא קריבנא טפי ובדין אכל ולא מהדר לך דמי פירי. ואביי ורבא לא סבירא להו דרב חסדא אלא כיון דאודי אודי:

ג) נראה דל"ל אע"כ היתה רגיל אוכלה בהן (והוא בנכרכין דף כב מ"ל):

רש"ל מ"ז